

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертаційну роботу
СУГАК ТЕТЯНИ МИХАЙЛІВНИ
на тему «ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
СФЕРИ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ»,
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі
спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з напрямками
науково-дослідних робіт

Сучасний розвиток світової економіки демонструє суперечливі тенденції глобалізації, які призводять до зміни співвідношення різних видів економічної діяльності та різного типу суспільних втрат. Сучасний стан економіки України характеризується суттєвими диспропорціями в галузевій структурі суспільного виробництва, зокрема, втратами своїх позицій підприємствами на галузевих ринках. Особливо це стосується соціально важливих сфер національної економіки, зокрема сфери водопостачання та водовідведення. Забезпечення розвитку економіки України неможливе без реконструкції і технічного переоснащення у сфері водопостачання та водовідведення, розроблення ефективної політики державного регулювання економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення, чим підтверджується актуальність теми наукового дослідження автора.

Дисертаційна робота Т.М. Сугак виконана в рамках комплексних наукових досліджень ВНЗ «Національна академія управління» на тему: «Інноваційно-інвестиційні чинники сталого соціально-економічного розвитку» (№ державної реєстрації 0116U003934). В рамках цієї теми автором проведено дослідження процесів економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення в умовах сталого соціально-економічного розвитку.

Оцінка змісту дисертації

Дисертаційна робота має завершену логічну структуру, побудовану відповідно до поставлених завдань, що дає змогу простежити авторський підхід до вирішення складної наукової проблеми. Предмет і об'єкт дослідження чітко сформульовані, що дозволило обрати необхідні методи дослідження і розробити відповідні теоретико-методичні засади державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення і надати практичні рекомендації щодо її застосування для національної економіки України.

У першому розділі дисертаційної роботи "Теоретико-методичні засади державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення" визначені загальні засади економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення, визначено структуру та проаналізовано методи державного регулювання ринку питного водопостачання, охарактеризовано міжнародний досвід економічного розвитку сфери водопостачання.

У другому розділі наукового дослідження "Стан та тенденції економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення в Україні" висвітлені основні проблеми та тенденції державного регулювання тарифів у сфері водопостачання та водовідведення, проведений аналіз стану розвитку сфери водопостачання та водовідведення в Україні та визначені основні тенденції економічного розвитку сфери централізованого водопостачання та водовідведення.

Третій розділ дисертації "Формування державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення" присвячений рекомендаціям щодо використання кластерів як інструменту економічного росту у сфері водопостачання та водовідведення, визначені напрямки реалізації державної регуляторної політики у сфері централізованого водопостачання та водовідведення та інноваційного розвитку сфери водопостачання та водовідведення.

Зміст дисертації та її виклад свідчать про завершене наукове дослідження, в якому представлено нове розв'язання конкретного наукового завдання –

формування державної політики управління економічним розвитком сфери водопостачання та водовідведення. Дисертант оперує відповідним термінологічним апаратом. Роботу виконано згідно вимог до оформлення наукових праць.

Структура і зміст дисертаційної роботи повністю відповідають поставленим у дослідженні завданням згідно мети. Ступінь наукової обґрунтованості положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації з погляду сучасних науково-теоретичних досліджень та питань практичної реалізації, є достатнім. Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертаційної роботи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

На основі детального вивчення поданої до захисту дисертації Сугак Тетяни Михайлівни, автореферату дисертації та опублікованих за темою дослідження наукових статей та праць апробаційного характеру можна зробити висновок про те, що основні наукові положення, висновки та рекомендації дослідження є науково обґрунтованими, достовірними, містять елементи наукової новизни.

Розглянуті в роботі питання викладені в логічній послідовності та достатньо обґрунтовані. Висновки є логічним завершенням проведених автором досліджень та формулюють їх результати. Приведені в роботі рекомендації, засновані на здобутках дисертанта, представляють інтерес як для науки, так і для практики.

Дослідження базується на використанні комплексу загальнонаукових та спеціально наукових методів і підходів: метод діалектичного пізнання використано для постановки проблем дослідження, вивчення та деталізації об'єкта дослідження; абстрагування та морфологічний аналіз – для уточнення та впорядкування категоріально-понятійного апарату за обраним напрямом дослідження; абстрактно-логічний підхід – для теоретичного узагальнення результатів досліджень та формування на їх основі проміжних та підсумкових висновків; економіко-статистичний метод – для виявлення основних тенденцій

розвитку сфери водопостачання та водовідведення України; метод індукції і дедукції – для побудови методологічних основ державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення; метод наукового узагальнення та систематизації – для розроблення механізму реалізації державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення; графоаналітичний метод – для надання наочності матеріалу та схематичності зображення низки теоретичних та практичних положень дисертації.

Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження забезпечується якістю використаної інформаційної бази, яка включає законодавчі та нормативно-правові акти України, звітні дані Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, офіційні публікації міжнародних організацій, монографічна література, наукові публікації українських і зарубіжних авторів, електронні ресурси мережі Інтернет тощо.

Основні наукові результати, які здобуто автором, та їх новизна

Робота є комплексним дослідженням щодо розв'язання важливої науково-практичної проблеми з розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій формування державної політики управління економічним розвитком сфери водопостачання та водовідведення. Можна стверджувати, що дослідження містить системну сукупність наукових положень, висновків і рекомендацій, які відзначаються науковою новизною, і практичною цінністю, серед яких особливої уваги заслуговують наступні.

Автором вперше запропоновано концепцію інноваційного розвитку сфери водопостачання та водовідведення, яка включає складові, що базуються на поєднанні програмно-цільового та системного підходів, що дозволяє підвищити ефективність державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення з метою сприяння інноваційному розвитку сфери загалом, а також задоволення потреб споживачів у якісних послугах (с. 132-134 дисертації).

Безумовною науковою новизною є запропонований у дисертаційній роботі автором комплексний механізм реалізації державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення, який, ґрунтуючись на поєднанні мети, цілей, завдань, принципів, методів, об'єктів та суб'єктів, враховуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, забезпечує на основі взаємозв'язку аналітичного, цільового, планового, програмно-функціонального та оціночного блоків у своїй структурі, економічний розвиток сфери водопостачання та водовідведення (с. 158 дисертації, с. 15 автореферату).

Дисертантом удосконалено методика формування тарифів у сфері водопостачання та водовідведення, на основі чого запропоновано науково-методичний підхід до ціноутворення у сфері водопостачання та водовідведення, що на відміну від існуючих, заснований на розрахунку інтегральних показників економічної, соціальної та технічної ефективності, і спрямований на формування тарифу з врахуванням впливу тарифної політики на розвиток сфери водопостачання та водовідведення через непряме регулювання фінансових можливостей цих підприємств (с. 11 автореферату, с. 77-78 дисертації).

Автором запропоновано удосконалений науково-методичний підхід до оцінювання ефективності діяльності комунальних підприємств сфери водопостачання та водовідведення, що, на відміну від існуючих, передбачає врахування впливу на результуючий показник таких факторів як економічна, соціальна та технічна ефективність (с. 10 автореферату, с. 75-76 дисертації).

Заслуговує на увагу введене автором визначення економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення, під яким запропоновано розуміти підвищення економічної, соціальної та технічної ефективності процесів водопостачання та водовідведення за рахунок удосконалення способу поєднання технологій, ресурсів та факторів виробництва в процесах водопостачання та водовідведення, що дозволяє конкретизувати об'єкт впливу державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення (с. 21-22 дисертації).

В роботі Сугак Тетяни Михайлівни набули подальшого розвитку науковий підхід до кластеризації національної економіки, що, на відміну від наявного, дозволяє запропонувати комплексну блок-схему забезпечення формування та розвитку кластерів у сфері водопостачання та водовідведення з метою здійснення позитивного впливу на управління економічним розвитком даної сфери (с. 130 дисертації, с. 14 автореферату) та концептуальні положення державної регуляторної політики у сфері водопостачання та водовідведення, в межах якої визначено такі пріоритети як державно-приватне партнерство та концесійні договори, що надає можливість практичного впровадження даної концепції в систему і процес державного регулювання економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення.

Зазначені наукові положення, висновки і рекомендації є новими, достатньо глибоко обґрунтованими з точки зору теорії та практики. У роботі використано ряд ґрунтовних наукових праць; список використаних джерел містить 150 найменувань. Дисертант вміло використовує широкий арсенал методів наукового дослідження, які відповідають змісту поставлених у роботі завдань. Робота ґрунтується на широкій статистичній базі та результатах емпіричних досліджень.

Новизна отриманих автором результатів дисертації забезпечена використанням автором комплексного підходу при виконанні наукового дослідження та методологічно вірно визначеною логічною схемою його проведення з використанням реальної інформаційної бази та результативних економіко-статистичних методів.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Результати дисертаційної роботи Сугак Тетяни Михайлівни представлено у вигляді наукових положень, сформульованих на основі теоретичних та прикладних досліджень, а також зроблених висновків. Результати дослідження представлені у публікаціях у фахових наукових вітчизняних та іноземних

виданнях, а також доповідалися і отримали схвалення на 8 міжнародних та всеукраїнських конференціях, форумах, семінарах.

Опубліковані матеріали відображають основні положення дисертації, які викладено у 14 наукових працях, з них: 6 статей у наукових фахових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз; 8 публікацій – у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій, що свідчить про повне відображення матеріалів дисертації в опублікованих працях і дотримання вимог МОН України щодо кількості публікацій у наукових фахових виданнях.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів дослідження

Теоретичне та практичне значення представленої дисертаційної роботи є беззаперечним. Використання системного підходу дозволило дисертанту виділити концептуальні підходи до розроблення державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення.

З позицій поглиблення теоретичних положень слід відзначити запропоновані автором трактування поняття економічного розвитку сфер водопостачання та водовідведення, розроблені автором структура ринку питного водопостачання та етапи розроблення й реалізації державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення.

Необхідно особливо відзначити якість, повноту і комплексність виконаного здобувачем в аналітичній частині роботи поглибленого аналізу державного регулювання тарифів на водопостачання та водовідведення в національній економіці. Авторський підхід, що має теоретичне та практичне значення, базується на рекомендаціях здійснювати формування тарифів з врахуванням впливу тарифної політики на розвиток сфери водопостачання та водовідведення через непряме регулювання фінансових можливостей підприємств. Для цього розроблено систему показників оцінювання ефективності діяльності комунальних

підприємств водопостачання та водовідведення на основі поєднання трьох підходів: економічного, соціального та технічного.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у використанні запропонованих у дисертації положень та рекомендацій в діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, якою застосовано пропозиції щодо регулювання механізму формування тарифів з врахуванням впливу тарифної політики на розвиток сфери водопостачання та водовідведення через непряме регулювання фінансових можливостей підприємств (довідка № 53-14.4.-18/280 від 12.12.2018); Миколаївської міської ради (довідка № 2694/02.00.01-22/02/14/18 від 27.11.2018), якою при розробці "Інвестиційної програми міського комунального підприємства "Миколаївводоканал" враховано пропозиції дисертанта щодо впровадження системного обліку технологічних втрат води та використання енергоощадливих технологій; Департаменту економічного розвитку Миколаївської міської ради (довідка № 1186/18-1186 від 27.11.2018), яким взято до уваги пропозиції щодо створення сприятливих умов для залучення приватних інвестицій на принципах державно-приватного партнерства.

Теоретичні розробки дослідження використані в навчальному процесі ВНЗ "Національна академія управління" при підготовці навчально-методичних матеріалів та викладанні дисциплін "Національна економіка", "Державне регулювання економіки", "Аудит" (акт впровадження від 12.10.2018р.).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Відзначаючи позитивні сторони представленої до захисту дисертації, логічність і повноту дослідження важливої наукової проблеми, не можна залишити поза увагою низку дискусійних положень та зауважень:

1. Вважаємо, потребує уточнення пункт 4 наукової новизни (с. 8 дисертації), що стосується врахування впливу на результуючий показник таких факторів як економічна, соціальна та технічна ефективність. В контексті визначення факторів потребує уточнення, що саме автор розуміє під

ефективністю діяльності комунальних підприємств сфери водопостачання та водовідведення.

2. На стор. 119 дисертації наведена схема кластерної стратегії економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення, втім наведена схема не відображає плану дій досягнення стратегічної мети, що є вкрай важливим елементом стратегії.

3. Потребує уточнення положення дисертаційної роботи, що стосується застосування системного і структурного підходів у процесах державного регулювання економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення (с. 35-36 дисертації)

4. Напрямки інноваційного розвитку сфери водопостачання та водовідведення (стор. 167 дисертації) слід було б доповнити, виходячи саме із принципів економіки сталого розвитку та охорони навколишнього природного середовища.

5. Підтверджуючи теоретичну цінність та методичну чіткість дисертації слід зазначити, що положення наукового дослідження, які стосуються питання реалізації концепції інноваційного розвитку сфери водопостачання та водовідведення, потребують більш чіткого розмежування із положеннями, що стосуються процесу формування цієї концепції (с. 169-170).

Висловлені критичні зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Сугак Тетяни Михайлівни, а лише свідчать про дискусійний характер наукового дослідження автора і відкривають напрями подальшої наукової роботи дисертанта.

Загальний висновок та відповідність роботи встановленим вимогам до дисертацій

Дисертаційна робота Сугак Тетяни Михайлівни є одноосібно виконаною кваліфікаційною працею, що містить нове розв'язання конкретного наукового завдання – формування державної політики економічного розвитку сфери водопостачання та водовідведення.

Загальний аналіз роботи свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність і високий науковий рівень, теоретичне й практичне значення для економічної науки як перспективного напрямку. Автореферат відповідає змісту дисертації й повністю відображає основні положення та результати дослідження. Дисертацію й автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

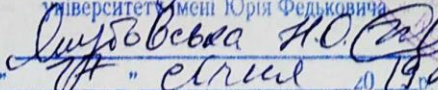
Опубліковані за темою дисертації наукові праці повно відображують основні положення, висновки та рекомендації, які стали результатом авторського дослідження.

Дисертація характеризується новизною одержаних результатів та висновків. За своїм змістом, теоретичним обґрунтуванням, новизною наукових результатів є самостійною, завершеною науковою працею, яка за назвою, метою та завданнями, об'єктом та предметом, структурою дослідження, представленими науковими розробками відповідає паспорту спеціальності 08.00.03. – економіка та управління національним господарством за напрямками досліджень «структура національної економіки, структурна політика та механізм її реалізації» (п.1), «регуляторна політика держави та механізм її реалізації» (п. 16) та вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 із змінами та доповненнями, а її автор – Сугак Тетяна Михайлівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
декан економічного факультету,
доцент кафедри економіко-
математичного моделювання
Чернівецького національного
університету ім. Юрія Федьковича

Р.Р. Білоскурський

Підпис відчую
Учений секретар Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

" 19 " 2019